

מעדני אשר

גיליון שפ"ד
(שנה ח')

פרשת כי תצא תשע"א

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תבל יוצאים לזכותו של
הרב ברוך נן מורים ומרת שיינדל מלכה בת חיה פייגא

מי שאכל בחתונה או בשבע ברכות האם יש לו איסור לעזוב קודם שיברכו שבע ברכות? בפרשתו כ"ד ה' יקח איש אשה וגו'.

יש לחקור מי שאכל בחתונה או בשבע ברכות האם אסור לו
ללכת קודם שיברכו השבע ברכות או דילמא ליכא איסור ללכת
קודם שיברכו את השבע ברכות.

הנה בשו"ת דעת סופר אה"ע סימן כ"ו כתב דמי שאוכל בחתונה
אסור לו לעזוב באמצע השמחה, דחל עליו לשמוע את השבע
ברכות, כיון שאכל בסעודה.

וכן בשו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א' סימן כ"ו כתב שחיוב השבע
ברכות אחר הסעודה הוא על כל האוכלים מסעודת החופה, ואף
על אלו שאין רואין את החתן והכלה כמפורש בש"ע אה"ע בסי' ס"ב
סעי' י"א ונמצא שאין רשאים לצאת קודם שמברכין הז' ברכות או
שיברכו בפני עצמן בעשרה הז' ברכות כשאין להם פנאי לחכות
עד אחר גמר הסעודה, אבל הא הוא דבר שא"א לכמה אנשים
לחכות עד אחר גמר הסעודה שנמשך לפעמים עד אחר חצות
הלילה כשתים ושלש שעות ועד שיבואו לביתם הוא עוד יותר
משעה ומוכרחין לקום בהשכמה לצורך פרנסתם, ולברך בעצמן
ז' ברכות לא ימצאו מי שיזדקק להם וגם בעלי החופה והחתן
והכלה יקפידו וצריך לבקש עצה עבורם.

וכתב האגרות משה דיש עצה קלה: דאלו הרוצים שלא לחכות
עד גמר הסעודה וז' ברכות יאמרו בפירוש קודם שישוב לאכול
שאין מתכוונים להצטרף לקביעות עם שאר המסובין, שאז אף
שיושבין בשלחן אחד לא מתחייב בזימון.

ומביא ראיה לזה: ממה שכתב הרמ"א אור"ח סימן קצ"ג סעי' ג' שכתב
בטעם המנהג שלא לזמן בבית עכו"ם דאף שקבעו לאכול הוי
כאילו אכלו בלא קבע דכיון שיש לחוש ולירא כשישנו בנוסח
הברכה ולא יאמרו הרחמן יברך בעה"ב לכן מתחלה לא קבעו
עצמן רק לברך כל אחד לבדו, אלמא דלא מהני קביעות אכילה
אלא בסתם שהוא גם לברך ביחד, אבל כשפירשו שאין קביעותן
לענין הברכה לברך יחד אלא כל אחד לבדו לא מחייב קביעות
כזה בזימון.

אבל בשו"ת מנחת יצחק חלק ב סימן מ"ג כתב מדחזינן בש"ס
ופוסקים וש"ע אור"ח סי' קצ"ג דאסרו בפירוש לילך קודם ברכת
זימון, ובברכת חתנים סתמו ולא פרושו שיש איסור בזה לילך
קודם ברכת חתנים, מוכח לכאורה דברכת חתנים ליכא איסור
בזה, רק המצוה הוא למי שהוא בגמר סעודה, אבל אין חיוב
להמתין עד גמר סעודה, וא"כ עכ"פ לא עדיף מזימון.

וכן בשו"ת מהר"י שטייף סימן ז' נשאל בשאלה הנ"ל, ומסיק: דאין
קפידא כל כך על היחידים, אלא שממק הטעם בזה מפני דחו"ל
הטילו החיוב על המסובין שישתדלו שיהיה כאן מי שיברך אותן
השבע ברכות כדי לשמח חתן וכלה, אבל לא מוטל החיוב על כל
אחד מהמסובין שנימא שהמברך יצטרך לכוון בברכותיו להוציא
את כל המסובין ידי חובם, אלא סגי כשידעו שיהיה שם מי
שיברך אותן השבע ברכות, וע"כ אין קפידא כ"כ על היחידים
שיוצאין ומברכין ברהמ"ז בפ"ע ואינם מברכין שבע הברכות כיון
שעל"פ הניחו שם מי שיברך ויודעים שישנם עדיין עשרה
מסובין, ואינו דומה לחיוב הזימון שכבר נתחייב כל אחד לברך
ברהמ"ז בזימון, אבל ברכת חתן וכלה החיוב רק שיהיה כאן מי
שיברך אותן הברכות לתכלית שמחת חתן וכלה, ועיין שו"ת ציץ
אלעזר חלק י"א סימן פ"ד.

וכן בשו"ת שבת הלוי חלק ט' סימן רע"א נשאל בענין העוזבים סעודת
שבע ברכות לפני בהמ"ז שיברכו אח"כ ז' ברכות, אם יש להם
היתר לכך.

ומסיק: אין להכחיש דמשמעות כל הלשונות בש"ס והראשונים
בטור סימן ס"ב ובשו"ע שם דהיינו שאם נמצאו עשרה גדולים
בשעת סיום סעודה ובהמ"ז דמצוה לברך כל ז' ברכות אם איכא
פנים חדשות, אבל שיהיה חוב על כל יחיד שהוא שם או שהיה
שם לברך או לשמוע ז' ברכות בפרט אם ע"י שהולך לפני זה לא
יחסר המזג מלברך הברכות כהלכה, אין לזה משמעות בש"ס
וראשונים.

וכותב בשבט הלוי: דלא ראיתי בכל הראיות שהביאו המחמירים
בזה שום ראיה מכרעת, דמה שהביאו משו"ע סי' ס"ב ס"א והם
דברי הרא"ש סוכה כ"ה בני החופה שנתחלקו לחבורות אפילו אם
אוכלים בבתיים שאינם פתוחים למקום שהחתן שם דכולם
מברכים כיון שאוכלים מסעודה שהתקינו לחופה, היינו דהלכה
שכולם נחשבו כבני סעודת חופה או שבע ברכות, ואם יבא הזמן
לברך בהמ"ז ויהיו עשרה חל עליהם חיוב הברכות, וגם יכולים
לברך, אבל שיהיה חיוב על היחיד מלהסתלק באמצע סעודה
בפרט אם אינו מבטל בזה מצות אמירת הברכות אין רא"י משם.

ומה שהביא בשו"ת אגרות משה אה"ע חלק א' סי' פ"ז מיר"ד סי' שצ"א ס"ג
דיש מתירין לאבל ליכנס לשמוע ז' ברכות, והוכיח מזה דיש חיוב
על כל הנאספים בפרט לשמוע ז' ברכות, דאם לא היה חיוב על
כל הנאספים לאיזה צורך התירו לו.

דחה בשבט הלוי: דדבר זר כתב, דאטו חיוב חל גם על מי שאינו
שם להכניס עצמו לחיוב לשמוע הז' ברכות, גם אם נודה דיש
חיוב כזה אם כבר הוא שם.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

העומד לימין המערכת מיום היוסדה

הרה"ג רבי מרדכי הלל זלמן ראטה שליט"א לונדון

לזכות את הרבים כהכנה לימים הנוראים

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות

יזכה לכתובה וחתומה טובה הוא ובני ביתו וכל יוצאי הלציו

האם מי שנמצא בשבע ברכות ולא אכל

האם יכול לברך שבע ברכות?

יש לחקור מי שנמצא בשבע ברכות ולא השתתף בסעודה האם אפשר לכבד אותו בברכה בשבע ברכות או דילמא אי אפשר לכבד בברכה רק מי שאכל פת.

הנה בספר חינוך וחסדא ח"א דף קיב ע"ג בד"ה עוד הביא ספקו של הזכור לאברהם בדין זה, וכתב, ולפע"ד דלאו שפיר דמי שיברך איש אחר שלא אכל פת, כל שלא נתחייב בבהמ"ז.

וכן בשו"ת חשב האפוד ח"א סימן ט' בד"ה ומעולם, כתב, שיש לתמוה על מה שיש נוהגים שמכבדים בסעודת חתן לברך שבע ברכות גם למי שלא אכל פת עמהם, שהרי נראה ברור שברכת חתנים היא כהוספה לבהמ"ז, ואפשר שסוברים שכל שנתחייבו לברך בהמ"ז ובברכת חתנים יכול להוציאם גם מי שלא אכל פת, ואינני יודע שום מקור לזה.

וכן הגאון מטשעביץ נהג שלא לברך שבע ברכות אם לא אכל ואמר שנוהג כן דשמע מהגאון רבי מאיר אריק זצ"ל.

אבל בספר מעיני ישועה דף מ"ב ע"ג היקל תרי קולי, דסגי בשלשה אוכלי פת, ושגם מי שלא סעד עמהם יוכל לברך שבע ברכות.

וכן כתב בשו"ת שרגא המאיר חלק א' סימן נ"ה דאף אם לא אכל יכול לברך שבע ברכות.

וכן כתב הגאון רבי שלמה זלמן אוירבעך זצ"ל שהעולם מקילים בזה.

ובספר שובע שמחות עמוד ע"ט כתב ללמד זכות על המקילים בזה, ובכל זאת סיים, שהמחמיר בזה תע"ב, משום שהראיות ליישב מנהג העולם אינן חזקות, ויש להחמיר בענין ספק ברכות, וכמ"ש ביביע אומר וכו'.

ויש שיטה שאם אכל מזוזות יכול לברך שבע ברכות, לכ"ע.

האם אריכות ימים יותר מדאי נמי אינו טוב?

בפרשתן כ"ב ז' שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים.

יש לחקור האם אריכות ימים היא ברכה אף כשחי הרבה מאוד שנים או דילמא לחיות יותר מדאי זה לא ברכה.

הנה המהרש"א חידושי אגדות מסכת ברכות מ"ז עמוד א' כתב על חידוש גדול: על הא דאמרין התם בגמ' ברכות מ"ז ע"א כל העונה אמן יותר מדאי אינו אלא טועה, כותב המהרש"א שהוא סובר שעל ידי שיאריך באמן יאריך ימים ושנים כדאמרין בסמוך כל המאריך באמן מאריכין לו ימיו ושנותיו, והוא טועה, דאריכות ימים ושנים יותר מדאי נמי אינן טובים כמו שכתוב והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ וגו'.

מי שברך את הברכות של השבע ברכות שלא כסדר האם יצא?

יש לחקור מי שטעה בשבע ברכות ושכח הברכה של שוש תשיש ואח"כ שביך הברכה שמח תשמח נזכר שלא בירך שוש תשיש מה יעשה האם יברך עוד הפעם מתחילה כדי שיהא על הסדר או דילמא הסדר אינו מעכב.

הנה בבאר היטב אה"ע סימן ס"ב ס"ק א' כתב וז"ל ברכת חתנים אין להם סדר ומי שחיסר אחת מהנה מברך אותה כשזוכר אגרות הרמב"ם סימן כ"ג עכ"ל חזינן להדיא שלהלכה הברכות אינה מעכבת.

וכן בשו"ת שרגא המאיר חלק ד' סימן פ"ז ס"ק ד' נשאל בזה, ומסיק איתא במסכת כלה פרק א' איבעיא להו בירך לכלהו שלא כסדר ת"ש ברכות אין מעכבות זו את זו, הרי שאם אמר שלא כסדר אין מעכבת.

ומקשה השרגא המאיר: הרי הא דשוש תשיש אינה פותחת בברוך משום דהויא סמוכה לחברתה ועכשיו שטעה אינה סמוכה לחברתה, א"כ איך יכול להיות שאינה צריך לברך כסדר הרי זה צריך ברכה.

ומתרץ בב' אופנים:

א. הלא גם אם יברך אחר הברכה של שמח תשמח גם כן הויא סמוכה לחברתה.

ב. כיון שנתקן ברכה זו בלי פתיחה כיון שהוא סמוכה לחברתה, אפילו לא יסמוך לחברתה גם כן אינה פותחת בברכה, ומביא ראיה מהא דכתב המגן אברהם אור"ח סימן ס"ק ב' על הא דאיתא במחבר שם דסדר הברכות אינו מעכב, ואם הקדים שנייה לראשונה יצא ידי חובת ברכות, ומקשה ואף ע"ג דאינה פותחת בברוך וכל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה מ"מ כיון דנתקנה סמוכה לחברתה אף כשקורא אותה בפ"ע אין בה שם ומלכות.

ובספר עצי ארזים ס"י ס"ב ס"א, וכן כתב בשו"ת אגרות משה אה"ע חלק ד' סימן פ"ה כתב מיהו נ"ל אם שכח ובירך אשר יצר קודם יוצר האדם דשוב אינו מברך אותה דבין למ"ד כנגד ב' יצירות ובין למ"ד בתר מחשבה ברכה שנייה שניתקנה כנגד יצירת זכר ונקיבה והיא מעין הזיווג פוטרת הראשונה, ויש חולקים שכן מברך, כד כתב בשו"ת שבת הלוי חלק ח' סימן רע"ד.

האם יש חיוב לעשות מעקה כשאינו משתמש בגג?

בפרשתן כ"ב ח' כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו.

יש לחקור גג שאין הדרך להשתמש בו האם יש בזה חיוב מעקה או דילמא אם אינו משתמש שם ליכא חיוב לעשות מעקה.

הנה במהר"ם שיק על תרג"ג מצות מצוה תקמ"ז כתב דמצות מעקה הוא בכל אופן אפילו אינו רוצה לשמש על הגג ואפ"ה מצוה שיעשה מעקה לגגו.

ובשו"ת שבט הלוי חלק ה' סימן רכ"א תמה על המהר"ם שיק דבתשובת הרשב"א ח"ב ס"י מ"ג כתב דלא מחוייב לעשות מעקה אם עולים רק לזמן רב לתקן גגיהם או להטיח, וכן הבין בספר חקרי לב סוף ח"מ בדיני מעקה יל"ש, ואע"פ שהוא לשון השואל בת' הרשב"א שם כנראה שם הרשב"א הסכים לזה.

ומתרץ השבט הלוי: דיש לומר דגם הרשב"א לא קאמר אלא בגגות אשר מצד בניית גגות אינם ראויים כ"כ לתשיש קבוע לא מבעיא משופין אלא אפילו גגין שוין אם אינם עשויין מחומר כזה שראוי לדרוס ולהשתמש עליו בקביעות, ומכ"מ באופן ארעי אפשר לעלות עליו בזה אין חיוב מעקה, משא"כ כשהגג מצד עצמו ראוי לשמש קבע אלא שהוא אינו עולה לעולם כזה י"ל כהגאון המהר"ם שיק דחייב במעקה מן התורה.

מדוע חתן יש לו חייב להביא קרבן תודה?

הנה איתא ברבינו בחיי ויקרא פרק ו' קרבן תודה בא על הנס, והוא לשון הודאה אם היה חולה ונתרפא מביא קרבן תודה, הוא שכתוב תהלים ק"ז כ"ב "ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה", או שאר שמחות כגון שמחת חתן וכלה, שנאמר ירמיה ל"ג י"א "קול ששון וקול שמחה וגו' מביאים תודה בית ה'", חזינן מדבריו חידוש גדול שחתן וכלה צריך להביא קרבן תודה.

יש להקשות: מדוע חייב חתן להביא קרבן תודה, הרי רק ארבעה אנשים מביאים קרבן תודה וחתן אינו אחד מהם.

וכתב בלקוטי יהודה פרשת צו בשם האמרי אמת מגור: דלכן מביא תודה ע"פ מה דאמרינן בגמ' סוטה ב' ע"א קשה זיווגו של אדם כקריאת ים סוף, יוצא דנשואי אשה הוא כמו קריעת ים סוף, והנה אחד מארבעה שצריכים להודות זה יורדי הים, לכן חתן מביא קרבן תודה.

מעדני אשר: אבל טעם זה רק בדרך חסידות ועדיין צריך לבאר טעם ע"פ הלכה מדוע מביאים קרבן תודה וצ"ע.

איך יכולה אשה להתקדש ע"י שליח

הרי הפקר לא מהני ע"י שלוחה?

בפרשתן כי יקח איש אשה.

הנה הר"ן נדרים ל' עמוד א' כתב וז"ל כיון שהתורה אמרה כי יקח איש אשה, ולא אמרה כי תלקח אשה לאיש, לא כל הימנה שתכניס עצמה לרשות הבעל, ומש"ה אמרינן בגמ' קדושין ה' ע"ב דאי אמרה היא הריני מאורסת לך אין בדבריה ממש, א"כ איך חל קדושין, אלא מכיון שהיא מסכמת לקדושי האיש היא מבטלת דעתה ורצונה ומשוי נפשה אצל הבעל כדבר של הפקר והבעל מכניסה לרשותו הלכך אין אנו דנין בקדושין מצד האשה אלא מצד הבעל.

יש להקשות: לפי מה שכתב הר"ן פסחים ג' ע"ב מדפי הר"ף דכל קדושי אשה היא כהפקר, א"כ איך יכולה האשה לשלוח שליח לקדש את עצמה כמבואר במשנה קדושין מ"א ע"א האשה מתקדשת בה ובשלוחה, הרי הר"ן כתב פסחים ג' ע"ב מדפי הר"ף שהפקר ע"י שליח לא מהני, א"כ איך מהני שהאשה שולחת שליח להתקדש, כן מקשה בשו"ת נטע שורק אה"ע סימן ט"ז, וכן בשו"ת בית שערים אור"ח סימן קנ"א, וכן בילקוט הגרשוני כללים אות ש' שלוחות, וכן בשפע חיים נשואין סימן ט"ו.

יש שמתרצים: משום דלדעת הר"ן האשה אינה מכנסת עצמה לרשות הבעל, אלא דמשוי נפשה כחפץ של הפקר ובהפקר אין המפקיר צריך להיות שם בשעה שאחד זוכה בחפץ, וכן כאן האשה כששולחת שליח לקבל קידושין היא מפקרת עצמה לבעל וזה אינה עושה כלל ע"י השליח ושליחותו הוא רק לזכות לה בכסף קידושין או בשטר וא"כ אינו שליח כלל להפקיר, כן תירץ בשו"ת נטע שורק אה"ע סימן ט"ז, וכן בשו"ת בית שערים אור"ח סימן קנ"א.

אבל מרן הדברי יציב בספרו שפע חיים נשואין סימן ט"ו **דחה תרוץ זה:** וכתב דליכא למימר שהאשה מפקרת עצמה מיד בעת מנוי השליח, דא"כ אחר שאשה תמנה שליח לקבל קדושין תהיה הפקר לכל וכל אחד יוכל לקדשה וזה לא שמענו מעולם, ועיין בשו"ת בית שערים שמיישב בעוד אופנים.

למה זיווג הגון דומה דווקא לגפן ולא לשאר אילנות?

איתא בגמ' פסחים מ"ט ע"א ת"ר לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמידי חכמים וישיא בתו לתלמיד חכם, משל לענבי הגפן בענבי הגפן.

והקשה המהרש"א שם, מדוע זיווג הגון דומה לגפן ולא לשאר פירות ע"ש מה שתייך.

עוד קשה: מבקשים עוד ישמע בהרי יהודה קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, נשאלת השאלה בשלמא קול ששון וקול שמחה זה קול מיוחד, אבל מה שייך לומר קול חתן וקול כלה, וכי לחתן או לכלה יש קול שונה משאר אנשים.

אחר הנחת תפילין כל יום אומרים וארשתוך לי לעולם, מקשה החתם סופר מדוע אנו מבקשים שכל הזמן נהיה רק ארוסים, הרי צריך להיות אירוסין ואח"כ נשואין, כך שמעתי הקושיא בשם גאב"ד ירושלים הגאון הצדיק רבי טוביה וויס שליט"א.

מעדני אשר: נראה לתרץ הכל באופן אחד, דהנה באמת כל אדם שמתחתן מודה להקב"ה ושמו ואין שמחה גדולה יותר מזה, וידוע שהרה"ק מגארליץ בנו של הדברי חיים שהיה פוגש חתן בימי השבע ברכות היה אומר לו אני לא שלך תוציא אותי מהרשימה, פירוש כשהיה רואה שהחתן זחה דעתו כאילו כל העולם שלו, ובאמת זה השמחה שיש לחתן, והנה אם יש לו שכל לחתן אז השמחה נשאר כל החיים, וכמה זמן שיותר עובר מזמן הנשואין הוא יותר שמח, אבל יש אנשים שכמה זמן שעובר יותר מזמן הנשואין הם לא כל כך שמחים.

לפי הנ"ל מתורץ הכל: דהנה בין יש טבע שלא נמצא בשאר משקין ומאכלים, דבכלהו המיושן גרוע, ורק בין המיושן משובח יותר, לכן מברכים שכמו בין כמה שיותר זמן עובר משתבח היין, כן נמי שהזיווג כמה שיותר זמן מהנשואין עובר ישתבח יותר ויותר, ויהיה יותר מאושר ויותר מאושר, לכן דימה לגפן ולא לשאר פירות.

וכן מיושב קושיא שניה: דהנה כשחתן מדבר לזוגתו בימי השבע ברכות וכן גם להשווער שלו מדבר עם כזה עדינות ודרך ארץ וכשרוצה לבקש משהו מדבר בקול שקט עד שצריכים להתקופף להבין מה בקשתו וכשעובר כמה ימים משבע ברכות אפשר כבר לשמוע מהחדר השני מה רוצה, לכן מבקשים להקב"ה שהקול העדין שיש לחתן ישאר כל הזמן, וזהו "קול חתן וקול כלה".

וכן מיושב קושיא שלישית: דלכן מבקשים שרוצים להיות ארוסים כל הזמן הכוונה, שיהא שמחים ומרוצים כמו באירוסין שאז הזמן השמחה הכי גדול שיש לכן רוצים שוארשתוך יהיה לעולם.

ויש שכתבו: דלכן זה דומה לגפן כמו שבגפן אחד נשען על השני על השני כן נמי כשמתחתנים צריך ללכת בדרכי אבות ולהישען עליהם, ולא לחפש דרכים חדשים.

ובזה מבארים: הא דאיתא בגמ' ברכות ו' ע"ב דהמשמח חתן רב נחמן בר יצחק אמר כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים, דקשה מדוע לא אמרו כאילו בנה בית מפואר בירושלים, אלא רוצים לומר לחתן יסודות יש כבר מה שלמדת בבית אביך ועל זה אתה הולך לבנות.

מכתבים למערכת

מדוע מי שעבר עבירה חוזר מעורבי המלחמה הרי יכול לעשות תשובה

מה שהקשתם על מה שכתב המשנה למלך הלכות טוה פירק ב' דמי עשעה תשובה על עבירות שבידו אינו חוזר מהמלחמה ויכול ללכת למלחמה, א"כ מדוע מי שעבר עבירות חוזר מהמלחמה, היה לבית דין לומר לו שיהרהר בתשובה ולא יצטרך לחזור, מאי שנא מהא דאמרין בגמ' המקדש אשה על מנת שהוא צדיק ומצא רשע מקודשת שמה הרהר תשובה בלבו, א"כ שכאן נמי יעשה תשובה, ותרצתם.

הגאון המפורסם רבי שמואל קאה גראס שליט"א הוסיף בחיובו הדת

נראה לדרך בכמה אופנים (אחד) דאיידי כשחטא אמר אחטא ואשוב דבכה"ג איתא בגמ' יומא פ"ה ע"ב דאין מספיקין בידו לעשות תשובה השנין חיישינן דדוקא לא יהרהר בתשובה כדי שלא יצטרך לילך למלחמה, אבל במקדש ע"מ שאני צדיק מגלה דעתו שרוצה לחזור בתשובה על כן חיישינן שמה הרהר תשובה.

הגאון משה יהודה פריד שליט"א מ. אשכול בחיול

נראה לענין פשוט ע"פ מה שכתב במנחת חינוך מצוה שס"ד סוף אות א' צדיק ורשע אינו תלוי בכפרה, הוא עובר על לא עשעה חייבי כריתות ומיתות בית דין אין מתכפר בתשובה בלבד וכמבואר בגמ' יומא פ"ה דאבא ד' חילוקי כפרה, אלא דמ"מ כיון שהרהר תשובה חיי צדיק אף שאין לו עדיין כפרה ע"י התשובה לבד וכבר מבואר כן באור ורוע הל"א סימן ק"ב ולפי זה כאן שחזור מפני העבירות שבידו לא סגי שיהרהר בתשובה, דאף שנעשה צדיק, מ"מ כיון שלא נתכפר בהו עדיין חשיב להעבירות הם בידו, ולפי זה מובן מה שכתב בקרן אורה טוה מ"ד ע"ב דמשמע מהסוגיא שאם עבר על עשה אין זה עבירה שחזור עליה, הנה איתא דעבר על עשה מתכפר בתשובה לבד, וכך אין צורך לחזור כי לזה באמת די שיהרהר תשובה ושוב אין העבירה בידו.

הרב יוסף דויטש שליט"א מ. אשכול בחיול

נראה לדרך, ע"פ מה שדייק בליקוט המאורי מדוע נקט רבי יוסי עבירות "שבידו" אלא הנהוה לגול הונאה, דבניה איתא בגמ' דלא מהני תשובה עד שיחזור, לכן לא מהני הרהר תשובה בלבד. ומעני אשר: גם אני ראיתי תרין זה, אבל קשה דעבר על עשה מתכפר בתשובה לבד, וכך אין צורך לחזור של יד לפתילין של ראש חוזר מעורבי המלחמה.

מדוע האמנו למי שאמר שיש לו עבירות אולי אומר כן משום שאינו רוצה ללכת למלחמה

מה שכתבתם בשם הרמב"ן לדרך רבי יוסי הגלילי שסובר דהא דכתוב בתורה הירא ורך הלבב חוזר מעורבי המלחמה, מיידי בירא מעבירות שבידו, זה דוקא כשמביא ראיה בעדים על העבירה שבידו, דלולי כן היו מרבית העם חוזרים בטענות שקר.

הרב יצחק משה ליינער שליט"א ירושלים

נראה להעיר, דהא ממה נפשך, אם עשה באמת עבירה הרי חוזר בידו, ואם לא עשה ואומר שעשה הרי עבר על שקר בדבורו וכשניו ע"פ כן יכול לחזור, ואף אם נאמר דאין איסור בדבור שקר רק בממונות מ"מ בודאי יש חיוב של ריחוק ולא גרע ממי ששה בין תפילין של יד לשל ראש החוזר מעורבי המלחמה.

אך מהני תשובה הרי מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול

מה שהקשתם בשם אחרונים איך מהני תשובה על עבירות, הרי מי שעבר עבירה מכה את מלך מלכי המלכים הקב"ה, א"כ איך מהני תשובה, הרי קימ"ל מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ותרצתם במשה אופנים.

הרב משה מרדכי הלוי הפנר שליט"א ירושלים

נראה לדרך ע"פ מה שכתב בחמדת ישראל מצוה קע"ג דדוקא על לחבא אין יכול למלך למחול על כבודו, אבל על דבר שעבר יכול למחול, א"כ אתי שפיר דהקב"ה מחול לנו על דברים שכבר עברו.

הרב שאול מרגליות שליט"א מדינת ישראל

נראה לדרך, ה"תוס' בסנהדרין י"ט ע"א ד"ה ר' ינאי כתבו דהטעם שאין כבודו של המלך מחול, משום דקרא קאמר שום תשיר, והכבוד בא לו משום דמצות המקום כך הוא ואין יכול להפקיע מצות המקום, לפי זה אתי שפיר דאין טעם זה שייך אצל הקב"ה.

הגבירות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס מערכת: 057-7961607 או למייל: levib@017.net.il
לבוידוים בבל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

אך היה מותר ליהושפט מלך יהודה לנשק תלמידיו חכמים

הרי מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאמרין בגמ' מכות כ"ד ע"ב א' על הפסוק "את יראי ה' יכבד" זה יהושפט מלך יהודה, שבשעה שהיה רואה תלמידו חכם, היה עומד מכסאו ומחבקו ומנשקו וקרא לו אבי אבי רבי רבי, מרי מרי, דקשה איך היה מותר לו לומר בכבודו, הרי עובר איסור, דמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ותרצתם בשלושה אופנים.

הגאון רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א מ. אשכול בחיול

נראה לדרך דאורב"ה זה היה כוונתו להראות דמאן מלכי רבנן כמבואר בגמ' גיטין ס"ב והם המלכים האמיתיים ולהם מגיע הכבוד, לכן לא היה איסור.

הרה"צ רבי פנחס פנחס דאוידי שליט"א ירושלים מ"ס דברי פנחס

מה שהקשתם תירוץ בשם הערוך לנר דלרבו מותר למחול על כבודו, נראה להביא ראיה לזה מהא דאמרין בגמ' ברכות ד' ע"א שדוד המלך היה נמלך במפיובות רבו ואמר ליה יפה נתני ולא בושתי תנא לא מפיובות שבו וכי אלא שהיה מבייש פני דוד בהלכה וברשי"י שם שפעמים שהיה טועה ואמר לו טעית ולכאורה הדוד היה מלך ואיך היה יכול למחול על כבודו אלא על כרחך דכבוד רבו וכבוד התורה שאני, וכן כתבו ה"תוס' בסנהדרין י"ט דכבוד תורה עדיף מכבוד מלך, וברשי"י שם מצייני לגמ' הוריות דחכם קודם למלך ישראל.

הרה"צ רבי יצחק זינג שליט"א ירושלים מ"ס דברי פנחס

נראה נפלאותי על כל הני האחרונים שהקשו קושיא זו, הא קושיא זו כבר הקדימם מיכל בת שאול אשת דוד המלך וכמו שכתוב ששאל ב"ר יוד ודוד מתכבד בכל עו לפני ה' כאשר הביא את ארון ה' וכתוב פירשה כ' ותצא מיכל בת שאול לקראת דוד ותאמר מה לכן היום שאל ישראל אשר נלה היום לעיני אמהות עבדי כהגלות נגלות אחד הריקים, ודוד ענה לה ויאמר דוד וגו' ושחקתי לפני ה' ונקליתי עוד מאות ויהיוני שלפ בעיני ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה.

הרב יחיאל הורוביץ שליט"א ביתר עילית

יש לי קושיא דבריה"ה חות יאיר סימן ר"ה דן בנשואים אלו, ומסקנתו שבדבר שיש בו קדושה כדוד המלך שהיה מפוז ומכבד שאני משום שאין גדולה בפלטרין של מלך, וכדוהינן שגדולי הדור מטפלים בעשיית סוכה.

אך יכולים העדים להעיד בחופה על הקדושי הרי אינם רואים את הכלה

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דנהו בהרבה מקומות שמכסים את פני הכלה בעת החופה, ע"פ מה שכתב ה"תוס' אבן העזר סימן ל"א סוף ב' נהגין לכסות פני הכלות הצנועות, דיש להקשות אך יכולים העדים להעיד בחופה על הקדושי הרי אינם רואים את הכלה, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון רבי חיים אהרן בליינער שליט"א מ"ס ביושלים וראש המורה בשיבת מר

נראה להעיר, דשמעתי פעם ממו"ר גאב"ד ירושלים שליט"א ליישב, דעדי קדושיהם הם עידי קיום ולא עידי ראיה, ובעדי קיום לא צריכים לדעת כלל מי המתקדשת, אלא שבעלדים לא חל הקדושיהם, והם רק צריכים לראות המעשה קדושיהם בין מקדש ומתקדשת כדי שיחול הקדושיהם.

הרב יוסף בן ציון רבינוביץ שליט"א ירושלים מ"ס חילוקי ספקות ודבר אשכול

נראה להסוּף מה שכתב בעל הערוך השלחן בא"ח סימן ל"א סוף ב' דלפינן דבר דבר ממוין וכמו שבדיני ממונות מהני ידיעה בלא ראיה כן בגיטין וקדושיהם, ועוד כתב שם דאצלני כשנותנים לה לשתות מכות של ארוסין קודם הקדושיהם בהרבה שיתגלה צורתה במקפת.

הרב ישראל גולדברג שליט"א ירושלים

נראה לצייין דבספר החדש אורח דוד ע"פ ר"ב מכת"י הגרע"י שולחני זצ"ל שמעיד שאצל החתם סופר בפרשבונג נהגו לכסות את הכל לגמרי עיני כשי"ת חתם סופר א"ח סימן ק' אמנם מביא שחמ"ו רבי הלל מקלמאי זיע"א היה מקפיד לכסות את פני הכלה בכסוי דק שהיה אפשר לראות את פני הכלה, ועיי"ש עוד מאי דצייין בספר הגי"ל כ"ב.

מדוע מי שעומד בעת יציאת נשמה של אדם מישראל חייב לקרוע

מה שהקשתם בשם הראשונים על הא דאיתא בגמ' שבת ק"ה ע"ב, וכן מועד קטן כ"ה ע"א וכן נפסק בש"ע יו"ד סימן ש"ט סוף ה' רבי שמעון בן אלעזר אומר העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע, הא למה זה דומה לספר תורה ששורף, והקשה מה דרמיון לספר תורה, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון שלמה אשכנז שליט"א ירושלים וראש סולל בוסטון

נראה לדרך בעוד אופי, ע"פ מה שכתב במגילת עמוקות שהשם "ישראל" מרמז כי יש שישים כבוא זמניות לתורה א"כ כאשר נפטר אחד מישראל הרי זה כאילו נמחק את מהספר תורה ונפסל רח"ל.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב שלמה צבי טאב שליט"א
קרית צאנו נתניה
לעילוי נשמת אביו
הרב מרדכי בן הרב יהודה ז"ל
ראש הקהל צאנו קלוזניבורג
נלב"ע י"ג אלול תשמ"ג. ת.ג.צ.ב.ה.

ברכת מזל טוב
לכ"ק מרח האדמו"ר מלעילוב בית שמש שליט"א
לרגל שמחת היכנס בנו כמר דוב בער נ"ו
לעול התורה והמצוות
יהא רעוא שיוכה לראות נחת מכל יוצאי חלציו
ויצלח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הגאון רבי אהרן ראז שליט"א
רב בית החולים ביקור חולים
לעילוי נשמת אביו הגאון הצדיק
רבי רפאל שמואל יעקב זצ"ל
בן הרב משה דוב בעריל זצ"ל ראז
אבר"ק מינכן
נלב"ע י" אלול תשנ"ד. ת.ג.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"צ רבי יחיאל מיכל הלברשטאם שליט"א
משגיח רוחני ישיבת צאנו ירושלים
לרגל שמחת היכנס בנו כמר יחזקאל שרגא נ"ו
לעול התורה והמצוות
יהא רעוא שיוכה זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצלח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י
ידידינו הנדיב הנכבד
הרב אהרן שטאהל שליט"א
מאנסי
לרגל שמחת הולדת נכדו במו"ט
בן להתנו
הרב יעקב יהושע שטיינר שליט"א
ירושלים
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
ויצלח בכל אשר יפנה